

گ. و. ف. هگل

زیبایی شناسی

از ترجمه یونانارد بوزنکت

ویرایش، مقدمه و شرح از: مایکل این وود

ترجمه ستاره معصومی

نشر آرشام

- سرشناسه : هگل، گئورگ ویلهلم فریدریش، ۱۷۷۰-۱۸۳۱ م.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich
- عنوان و نام پدیدآور : زیبایی‌شناسی / گ. و. ف. هگل؛ از ترجمه برنارد بوزنکت؛ ویرایش، مقدمه و شرح از مایکل این‌وود؛ ترجمه ستاره معصومی.
- مشخصات نشر : تهران: نشر آرشام، ۱۳۹۱، ۴۳۲ ص.
- شابک : ISBN: 978-600-6392-00-4
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
- یادداشت : عنوان اصلی: Einleitung in die Aesthetik
- یادداشت : کتاب از متن انگلیسی تحت عنوان "Introductory lectures on Aesthetics, 1993"
- به فارسی برگردان شده است.
- عنوان دیگر : مقدمه بر زیباشناسی.
- موضوع : زیبایی‌شناسی
- شناسه افزوده : بوزنکت، برنارد، ۱۸۴۸-۱۹۲۳ م، مترجم. Bosanquet, Bernard
- شناسه افزوده : معصومی، ستاره، ۱۳۶۱-، مترجم.
- شناسه افزوده : این‌وود، مایکل، ۱۹۴۴-، مقدمه‌نویس. Inwood, Michael J
- رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ ۷۴۲/۵۸۴ N۶۴
- رده‌بندی دیویی : ۷۰۱/۱۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۶۷۹۷۱۷

گئورگ ویلهلم فریدریش هگل

زیبایی‌شناسی

از ترجمه برنارد بوزنکت

ویرایش، مقدمه و شرح از مایکل این‌وود

ترجمه ستاره معصومی

ویراستار: فروغ قره‌گوزلو

چاپ اول: ۱۳۹۱؛ حروف‌نگار: اکرم ذنوبی

چاپ و صحافی: جهان‌کتاب؛ شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۹۲-۰۰-۴

حق چاپ محفوظ است.

نشر آرشام: خ. فلسطین شمالی، جنب بانک سپه، ساختمان ۴۵۸، واحد ۱۰، تلفن: ۸۸۹۶۹۵۰۶

مرکز پخش: مؤسسه انتشارات نگاه، خ. شهیدای ژاندارمری، بین خ. فخر رازی و خ. دانشگاه،

پ. ۶۳ طبقه ۵، تلفن: ۸-۳۷۷۰۳۷۷، ۶۶۴۸۰۱۲-۱۱-۶۶۹۷۵۷۱۱، تلفکس: ۶۶۹۷۵۷۰۷

فهرست مطالب

یادداشت مترجم	۵
درآمد	۹
یادداشت‌ها	۴۴
گاه‌شمار	۵۱
برای مطالعه‌ی بیشتر	۵۴
یادداشتی درباره‌ی ترجمه و تفسیر	۵۶

درس‌گفتارهای مقدماتی درباره‌ی زیبایی‌شناسی

فصل یکم. گستره‌ی زیبایی‌شناسی تعریف می‌شود، و پاره‌ای ایرادها	۶۱
فصل دوم. روش‌های علمی بررسی زیبایی و هنر	۸۱
فصل سوم. مفهوم زیبایی هنری	۹۴
بخش یکم. اثر هنری همچون امر ساخته شده و محسوس	۹۴
بخش دوم. هدف هنر	۱۲۲

فصل چهارم. استنتاج تاریخی ایده‌ی راستین هنر در فلسفه‌ی مدرن ۱۴۴

فصل پنجم. بخش‌بندی موضوع ۱۶۴

تفکر درس‌گفتارهای زیبایی‌شناسی ۱۹۵

پیوست‌ها. نظری‌اجمالی به زیبایی‌شناسی هگل، رابرت ویکس

یک) I - هنر به منزله‌ی بیان شناخت متافیزیکی: ۳۵۵

II - بافت اجتماعی بیان هنری: هنر، دین و فلسفه ۳۵۷

III - نظریه‌ی تاریخ هنر هگل هنر سمبولیک، کلاسیک و رومانتیک. ۳۶۰

IV - پنج هنر زیبا: معماری، مجسمه‌سازی، نقاشی، موسیقی و شعر. ۳۶۳

V - نظریه‌ی زیبایی هگل ۳۷۰

الف) اصل انسانیت ۳۷۱

ب) اصل کمال ۳۷۲

کمال همچون همخوانی با خود ۳۷۵

وسایل هنری برای دست‌یابی به کمال به منزله‌ی همخوانی با خود: ۳۸۱

VI - تر «پایان هنر» هگل ۳۸۴

VII - نقد و نتیجه ۳۸۸

پی‌نوشت‌ها ۳۹۲

دو) هنر از دیدگاه هگل، چارلز تیلور ۴۰۱

یادداشت مترجم

شاید به جرأت بتوان گفت که هیچ فیلسوفی نظری بلندتر و مساعدتر از هگل نسبت به هنر نداشته، و با این همه هیچ فیلسوفی هم درباره‌ی آینده‌ی هنر عقیده‌ای چنین بدبینانه نداشته است، و تازه هگل در دوران زرین فرهنگ و هنر آلمان، عصر گوته، موتزارت و شیلر می‌زیست.

هگل بر آن است که هنرمندان یونان کهن به آمیزه‌ی کاملی از محتوا و صورت دست یافتند، اما هنرمندان مدرن با مسائل پیچیده‌ی — و در نهایت فلج‌کننده‌ی — روبه‌رو شده‌اند. مسیحیت با رمز مسیحیت لاهوتی‌اش، بی‌واسطگی رابطه‌ی انسان با واقعیت را به مخاطره افکند، و جدایی‌گزینی سُخره‌گرانه‌ی انسان نیز او را با ژرف‌ترین احساسات خود بیگانه کرده است. درس‌گفتارهای مقدماتی درباره‌ی زیبایی‌شناسی (کتاب حاضر) در دهه‌ی ۱۸۲۰ در برلین ایراد شد و امروز خود را چون اثری می‌نماید که با استدلالی شورانگیز توانایی هنر را برای پاسخ گفتن به جهان مدرن به معارضه می‌گیرد؛ زیرا هگل بر آن بود که هنرهای زیبا فقط هنگامی به برترین وظیفه‌ی خود دست می‌یابند که جایگاه خود را در قلمروی واحد در کنار دین و فلسفه به دست آورند. هگل جزو آن خیل روشنفکران آلمانی بود که شیفتگی خود را به یونان باستان و برتری زندگی اجتماعی به ظاهر

هماهنگ یونانیان، در قیاس با جنبه‌ی اقتدارطلبانه و شریعت‌مدارانه‌ی یهودی و مذاهب مسیحی متأخر، پنهان نمی‌داشت.

بدین‌گونه، هنر به شیوه‌ی تکاملی هگل از هنر سمبولیک آغاز می‌شود به هنر کلاسیک می‌رسد و از آن جا به فشرده‌ترین صورت خود آگاهانه‌ی ذهنیت زیبایی‌شناختی، یعنی هنر رومانتیک راه می‌برد.

به رای هگل، هنر یکی از جلوه‌های روح یا ذهن مطلق است و دین و فلسفه دو جلوه‌ی دیگر آن‌اند. بدین‌گونه، اگرچه هنر مسبوق به زندگی متمدنانه‌ی «دولت» است، اما از آن فرا می‌گذرد. هگل در درس‌گفتارها درباره‌ی زیبایی‌شناسی نظریه‌های خود را درباره‌ی هنر و زیبایی به تفصیل تمام شرح و پرورش داد.

زیبایی از نظر هگل، در یک کلام، میانجی امر حس‌پذیر و امر عقلانی است. به عقیده‌ی هگل هنر عبارت از امر عقلانی است که به نحو حس‌پذیر ارائه شده و نمود حس‌پذیر عبارت از صورتی است که محتوای عقلانی از طریق آن جلوه‌گر می‌شود. به نظر هگل، این تجسم حس‌پذیر امر عقلانی می‌تواند در سه شیوه‌ی اصلی، یعنی هنر سمبولیک، هنر کلاسیک و هنر رومانتیک انجام پذیرد.

از سوی دیگر، دیدگاه هگل درباره‌ی سه نوع عده‌ی زیبایی پیوند تنگاتنگی با نظر او درباره‌ی انواع اصلی فرآورده‌های هنری دارد. هگل هنرها را به معماری، مجسمه‌سازی، نقاشی، موسیقی و شعر بخش‌بندی می‌کند. آثاری که در هریک از این وسیله‌های بیانی عرضه می‌شوند می‌توانند به سبک سمبولیک، کلاسیک یا رومانتیک پدید آیند، اما به رای هگل، معماری به‌ویژه درخور هنر سمبولیک، مجسمه‌سازی مناسب هنر کلاسیک و نقاشی، موسیقی و شعر شایسته‌ی هنر رومانتیکند. گذشته از این، درس‌گفتارهای زیبایی‌شناسی حاوی نظر اجمالی هگل درباره‌ی زیبایی طبیعی نیز هست.

متن حاضر از روی ترجمه‌ی درخشان برنارد بوزنکت (۱۸۴۸-۱۹۲۳) به فارسی درآمده است. در نورثومبرلند بریتانیا به دنیا آمد و در هارو و بالیول کالج آکسفورد تحصیل کرد. در ۱۸۷۰ به عضویت یونیورسیتی کالج آکسفورد درآمد و فلسفه و تاریخ باستان درس داد. در ۱۸۸۱ به لندن نقل مکان کرد و همهی وقت خود را وقف امور خیریه، آموزش بزرگسالان و نگارش فلسفی کرد. از ۱۹۰۳ تا ۱۹۰۸ تصدی کرسی استادی فلسفه‌ی اخلاق در سنت اندروز را بر عهده داشت. بوزنکت همراه با اف. ایچ. بردلی و تی. ایچ. گرین به احیای هگلیاتیسم در انگلستان جانانه یاری رساند و کوشید هگلیاتیسم را در مورد مسائل اجتماعی و سیاسی عصر خود به کار بندد. او در ۱۹۲۳ در لندن درگذشت. از آثار بوزنکت از جمله می‌توان به این آثار اشاره کرد: شناخت و واقعیت (۱۸۸۵)، منطق یا ریخت‌شناسی شناخت (۱۸۸۸)، تاریخ زیبایی‌شناسی (۱۸۹۲) و متن درس‌گفتارهایی زیر عنوان اصل فردیت و ارزش (۱۹۱۲) و ارزش و سرنوشت فرد (۱۹۱۳).

مایکل این‌وود ویراستار و مفسر این درس‌گفتارهای مقدماتی در ۱۹۴۴ در لندن به دنیا آمد و در الینز اسکول و یونیورسیتی کالج آکسفورد درس خواند. از ۱۹۶۷ استاد مشاور و دانشیار آموزشی فلسفه در ترینیتی کالج آکسفورد بوده است. از جمله کتاب‌های اوست: هگل (۱۹۸۳)، فرهنگ‌نامه‌ی هگل (۱۹۹۲)، هایدگر (۱۹۹۷) و فرهنگ‌نامه‌ی هایدگر (۱۹۹۹).

رابرت ویکس نویسنده‌ی مقاله‌ی پیوست نخست این کتاب، «نظری اجمالی به زیبایی‌شناسی هگل»، در دانشگاه آریزونا درس می‌دهد. او در زمینه‌ی فلسفه و زیبایی‌شناسی آلمان مقاله‌های متعدد نوشته و منتشر کرده است. در حال حاضر در حال نگارش کتابی درباره‌ی نظریه‌ی حکم زیبایی‌شناسی هگل است. هگل است.

چارلز تیلور نویسنده‌ی مقاله‌ی دوم، «هنراز دیدگاه هگل»، فیلسوف کانادایی و زاده‌ی مونترال در ۱۹۳۱ است. در دانشگاه‌های آکسفورد و مک‌گیل درس داده است. کوشش فکری او بیشتر متوجه‌ی فلسفه‌ی سیاسی، فلسفه‌ی علوم اجتماعی، تاریخ فلسفه و در این اواخر مسئله‌ی هویت و چندفرهنگی بوده است. از کتاب‌های اوست: توضیح رفتار (۱۹۶۴)؛ هگل (۱۹۷۵)؛ که ترجمه‌ی ما از «هنراز دیدگاه هگل» بخشی از همین کتاب است؛ هگل و جامعه‌ی مدرن (۱۹۷۹)؛ چند فرهنگی و «سیاست بازشناسی» (۱۹۹۲)؛ مددنی‌های کاتولیکی (۱۹۹۹)؛ دوراها و پیوندها (۲۰۱۱)، گزیده‌ی مقاله‌ها.

باز می‌ماند یادآوری چند نکته‌ی لازم؛ یک) همه پانوشت‌ها از مترجم فارسی است؛ دو) یادداشت‌های بوزنکت (با حرف لاتین «B» در گوشه) و نکته‌های تفسیری مایکل این‌وود در قسمت بی‌نوشت‌های پایان متن اصلی آمده‌اند؛ سه) اگرچه متن پایه‌ی ما ترجمه‌ی بوزنکت بوده است، ترجمه‌ی بوزنکت جای جای و گاه کلمه به کلمه با ترجمه‌ی تی.ام. ناکس (آکسفورد، کلارنڈن پرس، ۱۹۷۵) مطابقت داده شده و هر جا متن ناکس رساتر و گویاتر به نظر آمده، ترجمه‌ی فارسی از روی آن انجام گرفته است؛ چهار) گاه مانند مورد LXXXIII ص ۱۵۱ به مقتضای سیاق جمله‌بندی فارسی ناچار شده‌ایم شماره‌های تفسیر را پس و پیش بیاوریم (برای نمونه در این مورد نخست ۲، سپس ۳ و آن‌گاه ۱ آمده است) و نیز CXIII در ص ۱۴؛ پنج) همه‌جا شماره‌هایی که در پرانتز آمده از مؤلفان و نویسندگان کتاب و شماره‌های بی‌پرانتز از مترجم فارسی است؛ شش) مترجمانی مانند بیللی Geist را به mind (= ذهن) و کسانی چون میلر (و نیز ناکس) آن را به Spirit (= روح) ترجمه می‌کنند. بوزنکت از دسته‌ی نخست است.